

Psychosocial Factors Related to Teacher's Roles in Promoting Non-violent Behavior of Students in Bangkok Metropolitan Area¹

Watchapol Tulyavilaikul² and Sudarat Tuntivivat³

Received: May 27, 2022 Revised: June 3, 2022 Accepted: June 6, 2022

Abstract

The purposes of this research were to study psychosocial factors predicting teacher's roles in promoting non-violent behavior of students and to study the interaction between psychosocial factors related to the role of teachers in promoting non-violent behavior of students in Bangkok. The samples were 400 secondary school teachers in Bangkok during academic year 2021 which were selected by multi-stage sampling. Data were collected using an online questionnaire consists of 9 sections of 6 points Likert Scale with overall alpha coefficient of .927. The statistic used in the analysis were multiple regression analysis and two-way analysis of variance. The results showed that psychosocial factors were able to predict the role of teachers in promoting non-violent behavior by 79.1%. Social support had a significant effect on the role of teachers in promoting non-violent behavior among students. The variables related to teacher's role in promoting non-violent behavior among students were teacher spirit ($\beta = .39$), empathy ($\beta = .29$), social support ($\beta = .22$) and empathy attitude towards teachers' role in behavior promotion non-violent behavior ($\beta = .10$). These variables are significant for the development of teachers' role in promoting non-violent behavior among students. The policy implication is education agencies should promote psychosocial factors related to teacher's roles in promoting non-violent behavior of students to foster positive learning environment.

Keywords: Violent behavior, teacher's roles, teacher spirituality, empathy

¹ This paper submitted in partial fulfillment of Master's Thesis in Applied Behavioral Science Research, Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University.

² Graduate Student, Master degree in Applied Behavioral Science Research, Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University. E-mail: watchapol@g.swu.ac.th

³ Assistant Professor at Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University

ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครู ในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร¹

วัชพล ตุลยวิไลกุล² และสุภารัตน์ ดันติวิวัฒน์³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาอำนาจการทำนายของปัจจัยทางจิต และสังคมที่มีต่อบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนเขตกรุงเทพฯ และเพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิต และสังคมที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนในเขตกรุงเทพฯ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูมัธยมศึกษาในกรุงเทพฯ จำนวน 400 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง ผลวิจัยพบว่า ปัจจัยทางจิตและสังคมสามารถร่วมกันทำนายบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงได้ 79.1% การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางพบปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิตวิญญาณความเป็นครู และการสนับสนุนทางสังคมส่งผลต่อบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของครูมากที่สุด คือ จิตวิญญาณความเป็นครู ($\beta = .39$) ความเข้าอกเข้าใจ ($\beta = .29$) การสนับสนุนทางสังคม ($\beta = .22$) และเจตคติต่อบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรง ($\beta = .10$) ดังนั้นตัวแปรข้างต้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียน ข้อเสนอเชิงนโยบาย คือ หน่วยงานด้านการศึกษควรส่งเสริมให้เกิดปัจจัยทางจิต และสังคมที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนเพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงบวก

คำสำคัญ: พฤติกรรมความรุนแรง บทบาทครู จิตวิญญาณความเป็นครู ความเข้าอกเข้าใจ

¹ บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² นิสิตปริญญาโท สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อีเมล: watchapol@g.swu.ac.th

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ที่มาและความสำคัญของปัญหาวิจัย

ระบบการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในเชิงนโยบาย โครงสร้าง การจัดการและบทบาทของภาคส่วนต่าง ๆ การพัฒนาศักยภาพครูเพื่อเสริมสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัย และปราศจากความรุนแรงในโรงเรียน เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนา และปฏิรูประบบการศึกษาทั้งในระดับสากล และระดับประเทศ ดังจะเห็นได้จากปฏิญญาเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs: Sustainable Development Goals) ขององค์การสหประชาชาติ โดยเฉพาะเป้าหมาย 4.a คือ การสร้าง และยกระดับทางการศึกษาที่ให้มีสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ปลอดภัยปราศจากความรุนแรงสำหรับทุกคน (Provide Safe, Non-Violent, Inclusive and Effective Learning environments for All) ภายใน ค.ศ. 2030

สำหรับประเทศไทย ตั้งแต่ ค.ศ.1989 ได้ให้สัตยาบันแก่อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กของสหประชาชาติ (Convention on the rights of the Child - CRC) ที่จะคุ้มครองสิทธิของเด็ก และเยาวชน โดยมุ่งคุ้มครองเด็กให้ปลอดภัยจากความรุนแรง (Department of Right and Liberties Protection, 2015) รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ที่มุ่งหวังให้เกิดการพัฒนาคนนิยมคนไทยให้มีการดำเนินชีวิตได้อย่างสันติ และทำประโยชน์ต่อสังคม (Office of the Prime Minister, 2017) ความรุนแรงในโรงเรียนยังส่งผลกระทบต่อนักเรียนทุกเพศทุกวัยในทุกประเทศ และทุกภูมิภาคทั่วโลก (UNESCO, 2017)

จากการสำรวจพบว่าเด็กทั่วโลกไม่น้อยกว่า 246 ล้านคน มีประสบการณ์เกี่ยวกับความรุนแรงในโรงเรียน ทั้งความรุนแรงทางร่างกาย ความรุนแรงทางจิตใจ หรือความรุนแรงทางเพศ การกลั่นแกล้งรังแก และความรุนแรงจากครู (Plan International, 2016) สำหรับในประเทศไทย พบการกลั่นแกล้งรังแกในโรงเรียนสูงเป็นอันดับ 2 ของโลก (Ministry of Education, 2018) ผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ร่วมกับ UNICEF ประเทศไทย ใน พ.ศ. 2562 พบพฤติกรรมความรุนแรงในโรงเรียนเกิดขึ้นในหลายบริบท ทั้งการที่นักเรียนทำร้ายกันด้วยอาวุธ การกลั่นแกล้งรังแกจนเหยื่อทำร้ายตนเอง การคุกคามทางเพศ การข่มขืนโดยครู แม้กระทั่งการอบรมสั่งสอนด้วยวิธีการคุกคามทางจิตใจ หรือใช้วิธีการที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน (UNICEF, 2019) จากการสำรวจของกรมสุขภาพจิตใน พ.ศ. 2563 พบว่า นักเรียนที่ถูกกระทำ ความรุนแรงจะมีพฤติกรรมต่างกัน เช่น ร้อยละ 43 คิดจะตอบโต้เอาคืน ร้อยละ 18 ไม่มีสมาธิเรียน ร้อยละ 15 ไม่อยากไปโรงเรียน ร้อยละ 13 มีอาการซึมเศร้า (Department of Mental Health, 2020)

สหประชาชาติให้ความสำคัญอย่างมากในการศึกษาความรุนแรงในโรงเรียน และการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ปลอดภัยในบริบทสากล (UNESCO, 2017; UNICEF, 2019) อย่างไรก็ตามในบริบทประเทศไทย งานวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมปราศจากความรุนแรง และการส่งเสริมให้ครูตระหนัก และเท่าทันต่อความรุนแรงในโรงเรียน การจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่ปลอดภัย และปราศจากความรุนแรงค่อนข้างน้อย เช่น Suepheng (2019) ที่ศึกษาถึงแนวทางการจัดการสอนสันติศึกษาเพื่อลดความรุนแรงในโรงเรียน พบว่า การจัดการศึกษาสันติศึกษาในโรงเรียนเป็นรูปแบบที่มีอยู่แล้ว และไม่ชัดเจน จากรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แม้ว่าจะมีการศึกษาของนักวิชาการในประเทศไทยที่เกี่ยวกับความรุนแรงในโรงเรียนอยู่จำนวนหนึ่ง แต่

งานวิจัยมุ่งเน้นศึกษาพฤติกรรมของนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นในฐานะของผู้กระทำความรุนแรงระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง หรือผู้ถูกระทำความรุนแรง โดยงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งเน้นหาสาเหตุของการเกิด ความรุนแรงที่มีต่อตัวเด็ก หรือการกระทำความรุนแรงระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง ยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษา เกี่ยวกับเกี่ยวกับบทบาทของครูในการ ส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียน โดยเฉพาะปัจจัยทาง จิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของ ครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนในเขตกรุงเทพฯ อันเนื่องมาจากกรุงเทพฯเป็นเขตจังหวัดที่มีนักเรียนมากที่สุดในประเทศไทย และจะเป็นบริบทเปรียบเทียบกับ เมืองใหญ่อื่น ๆ ในประเทศไทย และในโลก ที่ประสบปัญหาความรุนแรงในโรงเรียนได้

จากเหตุผลข้างต้น แสดงให้เห็นว่าบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของ นักเรียนเป็นประเด็นที่ยังมีการศึกษาค้นคว้าน้อย และไม่ครอบคลุม ข้อค้นพบจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อ กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในสถาบันการศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา การวางนโยบายสาธารณะ ของ รัฐบาลเพื่อสร้างสังคมที่เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาอำนาจการทำนายของปัจจัยทางจิต และปัจจัยทางสังคมที่มีต่อบทบาทของครูใน การส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนเขตกรุงเทพฯ
2. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิต และปัจจัยทางสังคมบางประการที่เกี่ยวข้องกับบทบาท ของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนในเขตกรุงเทพฯ

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเพื่อค้นหาปัจจัยทางจิตและสังคมที่ส่งผลต่อบทบาทของครูในการส่งเสริม พฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนเขตกรุงเทพฯ โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ บทบาทการจัด สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ บทบาทการปกป้องดูแลนักเรียน และบทบาทการสอนเกี่ยวกับความรุนแรง โดย ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 บทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรง

การศึกษาการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่ปราศจากความรุนแรงในหลากหลายมิติ ในรายงาน สถานการณ์ความรุนแรงในโรงเรียนและการกลั่นแกล้งรังแกของ UNESCO (2017) ได้กล่าวถึงแนวทางใน การจัดการความรุนแรง และการกลั่นแกล้งรังแกในโรงเรียน มีแนวทาง 6 ประการ ดังนี้

1. เสริมสร้างความเป็นผู้นำ และมุ่งมั่นในการขจัดความรุนแรงในโรงเรียน การบังคับใช้กฎหมายระดับชาติ ที่ชัดเจนและครอบคลุมเพื่อคุ้มครองเด็กและวัยรุ่น จากความรุนแรงในโรงเรียนและการกลั่นแกล้งรังแก รวมถึง กฎหมายห้ามลงโทษด้วยการทำร้ายร่างกาย จัดสรรบุคคลและการเงินให้เพียงพอสำหรับการดำเนินการอย่างมี ประสิทธิภาพในทุกระดับ และสนับสนุนผู้ที่รับผิดชอบในการบังคับใช้กฎหมาย นโยบาย และระเบียบในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และระดับโรงเรียน

2. สร้างความตระหนักถึงความรุนแรงต่อเด็ก ประโยชน์ของการที่โรงเรียนปราศจากความรุนแรง และผลกระทบของความรุนแรง และการกลั่นแกล้งรังแกในโรงเรียน ส่งเสริมความตระหนักถึงความรุนแรงต่อเด็ก และผลกระทบด้านลบของความรุนแรงในโรงเรียน และการกลั่นแกล้งรังแก ส่งเสริมแนวทางที่ไม่ใช้ความรุนแรงในการสร้างวินัย และการจัดการชั้นเรียน ดำเนินการแทรกแซงเพื่อเปลี่ยนทัศนคติ และบรรทัดฐานทางสังคมที่ส่งผลเชิงลบต่อความรุนแรงในเด็กและวัยรุ่น ให้ความรู้แก่ผู้กำหนดนโยบาย ครู ผู้ปกครอง เด็ก และวัยรุ่นเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต และขั้นตอนที่สามารถดำเนินการเพื่อป้องกันปัญหา

3. สร้างความร่วมมือรวมถึงการมีส่วนร่วมของเด็กและวัยรุ่นเพื่อจัดการกับความรุนแรงและการกลั่นแกล้งรังแกในโรงเรียน สร้างความร่วมมือข้ามภาคส่วนเพื่อป้องกันและตอบสนองต่อความรุนแรงและการกลั่นแกล้งรังแกในโรงเรียน ทำงานร่วมกับเด็กและวัยรุ่นในฐานะหุ้นส่วนที่เท่าเทียมกัน ในการวางแผน และดำเนินการเพื่อลดความรุนแรงและการกลั่นแกล้งรังแกในโรงเรียน ทำงานร่วมกับผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนสำหรับมาตรการต่าง ๆ ในการป้องกันความรุนแรงและการกลั่นแกล้งรังแกในโรงเรียน

4. ส่งเสริมศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษาและผู้เรียนในการป้องกันและตอบสนองต่อความรุนแรงและการกลั่นแกล้งรังแกในโรงเรียน จัดให้มีผู้บริหาร และ ครูได้รับการอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและตอบสนองต่อความรุนแรงและการกลั่นแกล้งรังแกในโรงเรียน และมีแนวทางในเชิงบวกต่อความอ่อนไหวทางเพศ และการจัดการชั้นเรียนเชิงบวก

5. จัดทำระบบรายงานความรุนแรงในโรงเรียนและการกลั่นแกล้งรังแกและให้การสนับสนุน สร้างช่องทางร้องเรียนที่ปลอดภัย เป็นความลับ เป็นมิตรกับเด็ก และสร้างกลไกการรายงานที่ช่วยให้เหยื่อ และผู้ที่เห็นเหตุการณ์สามารถรายงานความรุนแรง และการกลั่นแกล้งรังแกโดยรู้สึกปลอดภัย และไม่เปิดเผยตัวตน รวมทั้งการให้คำปรึกษาที่ปลอดภัยเป็นความลับ

6. ปรับปรุงข้อมูล และหลักฐานเกี่ยวกับสาเหตุ และผลกระทบของความรุนแรงและการกลั่นแกล้งรังแกในโรงเรียน รวมทั้งการจัดการที่มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการวิจัยเกี่ยวกับสาเหตุของความรุนแรงและการกลั่นแกล้งรังแกในโรงเรียน

สอดคล้องกับการวิจัยของ Yavuzer (2012) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความรับผิดชอบของครูในการป้องกันความรุนแรงในโรงเรียน: กรณีศึกษาในประเทศตุรกี โดยการสำรวจความคิดเห็นว่าครูควรทำอย่างไรเพื่อป้องกันความรุนแรงที่เกิดขึ้นในโรงเรียน พบว่า ครูส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญกับแนวทางต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 การปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน (1) รู้จักนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น (2) สื่อสารอย่างสร้างสรรค์กับนักเรียน (3) มองนักเรียนอย่างมีคุณค่า และเคารพและปฏิสัมพันธ์ด้วยความรัก (4) แนะนำเพื่อให้นักเรียนร่วมกิจกรรมทางสังคม (5) เป็นแบบอย่างในเชิงบวก (6) พยายามเข้าใจปัญหาจากมุมมองของทั้ง 2 ฝ่าย (7) พยายามชี้ให้นักเรียนเห็นถึงผลกระทบจากความรุนแรง ด้านที่ 2 การปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ให้ครูมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองเพื่อลดปัญหาความรุนแรง และ ด้านที่ 3 การปฏิสัมพันธ์กับตนเอง (1) จัดการห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วยหลักความเสมอภาคเท่าเทียม (2) มีการประสานงานกับงานให้คำปรึกษาและช่วยเหลือนักเรียน หรือครูแนะแนว (3) มีความพยายามให้การประสานงานกับครูท่านอื่น ๆ ในการแก้ไขปัญหา (4) ออกแบบการสอนที่น่าสนใจ และเน้นการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

ส่วนงานวิจัยในไทยพบการวิจัยของ Luecha (2012) ในการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนประชาธิปไตยตัวอย่าง โดยศึกษา 3 ด้าน คือ 1. ด้านการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน 2. ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร 3. ด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของครู ได้ผลการศึกษา คือ การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่มีความเป็นกันเอง สร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวกอย่างกัลยาณมิตร และสร้างความมั่นใจให้กับนักเรียนเพื่อให้เกิดการกล้าแสดงออกเป็นประจำทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกลดอดภัย และไว้วางใจในตัวครู

จากงานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่า บทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียน คือ การทำตามหน้าที่ที่สังคมกำหนดไว้ของครูที่แสดงออกผ่านพฤติกรรมการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม บทบาทการปกป้องดูแลนักเรียน และบทบาทการสอนเกี่ยวกับความรุนแรงเพื่อให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงทั้งเชิงกายภาพ และในเชิงจิตใจ จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีการแบ่งองค์ประกอบของบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนไว้หลายรูปแบบ แต่เมื่อจัดประเภทแล้วสามารถแบ่งบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนได้เป็น 3 ด้านตามแนวทางของ UNESCO (2017) คือ

1) บทบาทการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ทางกายภาพ และการจัดการชั้นเรียนเชิงบวก เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพโดยยึดหลักความเท่าเทียม และมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันด้วยความรัก เช่น การสร้างความร่วมมือรวมถึงการมีส่วนร่วมของเด็กและวัยรุ่นเพื่อจัดการกับความรุนแรงและการกลั่นแกล้งรังแกในโรงเรียน การเคารพ และปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนด้วยความรัก เป็นต้น

2) บทบาทปกป้องดูแลนักเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการไม่มองข้ามการใช้ความรุนแรงทางกายภาพ และความรุนแรงแฝงที่ของนักเรียน โดยมีความกล้าหาญในการคัดค้านการใช้ความรุนแรงเหล่านั้น มีความกล้าหาญในการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรง อีกทั้งมีการประสานงานกับครูท่านอื่น ๆ เช่น ครูประจำชั้น ครูแนะแนว หรือนักจิตวิทยาประจำโรงเรียน รวมทั้งผู้ปกครอง ในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความรุนแรงของนักเรียน เช่น การจัดทำระบบรายงานความรุนแรงและการกลั่นแกล้งรังแกในโรงเรียน เป็นต้น

3) บทบาทการสอนเกี่ยวกับความรุนแรง หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู และการวางตัวเป็นแบบอย่างของครูที่นำผู้เรียนไปสู่การอยู่ร่วมในสังคมด้วยสัมพันธ์ภาพที่ดีโดยใช้พฤติกรรมที่ปราศจากความรุนแรง เช่น การสร้างความตระหนักถึงผลกระทบของความรุนแรงที่มีต่อกัน เป็นต้น

ส่วนที่ 2 แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์สาเหตุของบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียน

ในการศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยศึกษาปัจจัยทางจิต และสังคมที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนในเขตกรุงเทพฯ โดยที่สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social cognitive theory) ของ Bandura (1986) ซึ่งได้ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปความหมาย ของตัวแปรทางจิต และสังคม ดังนี้

ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถของครูในการเข้าถึงความรู้สึกนักเรียน มีความเมตตา ห่วงใยผู้อื่น และคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ของผู้คนรอบตัว โดยจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับความเข้าใจ พบว่าผู้ที่มีความเข้าใจสูงจะมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในด้านต่าง ๆ เช่น พฤติกรรมของครูในการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (Chalermroj, 2016) ในการศึกษาครั้งนี้ จึงคาดว่า ครูที่มีความเข้าใจมากจะเป็นผู้ที่มีบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียน จะมีความตระหนักรู้ในบทบาทที่เหมาะสมในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนซึ่งและกำหนดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของตนเองได้ถูกต้องเหมาะสมตามบทบาทของครูได้มากกว่าครูที่มีความเข้าใจต่ำ

เจตคติต่อบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรง หมายถึง การที่ครูประเมินค่าเกี่ยวกับบทบาทของตนในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนว่าเกิดประโยชน์ เกิดความรู้สึกพอใจ และตั้งใจในการแสดงพฤติกรรมในบทบาทส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียน องค์ประกอบของเจตคติมีผู้ให้องค์ประกอบไว้ ว่าต้องมียุทธศาสตร์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) ด้านการรู้คิดเชิงประเมินค่า (Cognitive component) คือ การที่บุคคลรับรู้เกี่ยวกับวัตถุ สิ่งของ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ รวมถึงความเชื่อของบุคคลนั้น ๆ ว่าสิ่งนั้นมีประโยชน์ หรือโทษมากน้อยเพียงใด 2) ความรู้สึกพอใจ (Affective component) คือ ความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างอัตโนมัติโดยสอดคล้องกับการรู้คิดเชิงประเมินค่า 3) การมุ่งกระทำ (Behavioral intention component) คือ การโน้มน้าวใจ และความพร้อมที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตน Pansila (1999) จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่าเจตคติที่ดีมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น บทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครูในการทบทวนกรรมเด็ก Archacharoen (2001) พฤติกรรมการทำงานอย่างเป็นกัลยาณมิตร Namuang (2015) พฤติกรรมการทำงานของครูตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา Soadmanee (2006) เป็นต้น

จิตวิญญาณความเป็นครู หมายถึง การที่ครูตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ของตน ครู มีเป้าหมายในการทำงานเพื่อเด็ก และมีพฤติกรรมที่แสดงออกต่อนักเรียนที่ประกอบไปด้วยเหตุผลบนพื้นฐานของความรัก ความเมตตา และความเท่าเทียม จากการประมวลเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตวิญญาณความเป็นครู พบว่า ผู้ที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูสูงจะมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น การรับบทบาทหน้าที่ ความรัก และเมตตาช่วยเหลือศิษย์ และความเข้าใจเคารพเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น (Krmrarwy, 2017) รวมทั้งอิทธิพลที่มีต่ออัตลักษณ์วิชาชีพครู (Ditphokinsakul, 2020)

การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่ครูในโรงเรียนเขตกรุงเทพฯ ได้รับความรู้สึกว่าได้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมโรงเรียน ได้รับการสนับสนุนในด้านจิตใจ ข้อมูลข่าวสาร หรือสิ่งของ เกิดสัมพันธภาพที่ดีในสถานที่ทำงาน และเกิดความผูกพันกันในสถานศึกษา ทั้งระหว่างเพื่อนร่วมงาน และระหว่างครูกับศิษย์ จากการประมวลเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าครูที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมสูงจะมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น พฤติกรรมความรุนแรงต่ำ (Jeamsawat, 2012) พฤติกรรมการทำงานอย่างเป็นกัลยาณมิตร (Namuang, 2015)

การเห็นตัวอย่างที่ดีจากเพื่อนร่วมงาน หมายถึง การที่ครูรับรู้บทบาทที่ดีของเพื่อนร่วมงานในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียน เช่น การจัดการชั้นเรียนเชิงบวก การส่งต่อข้อมูล

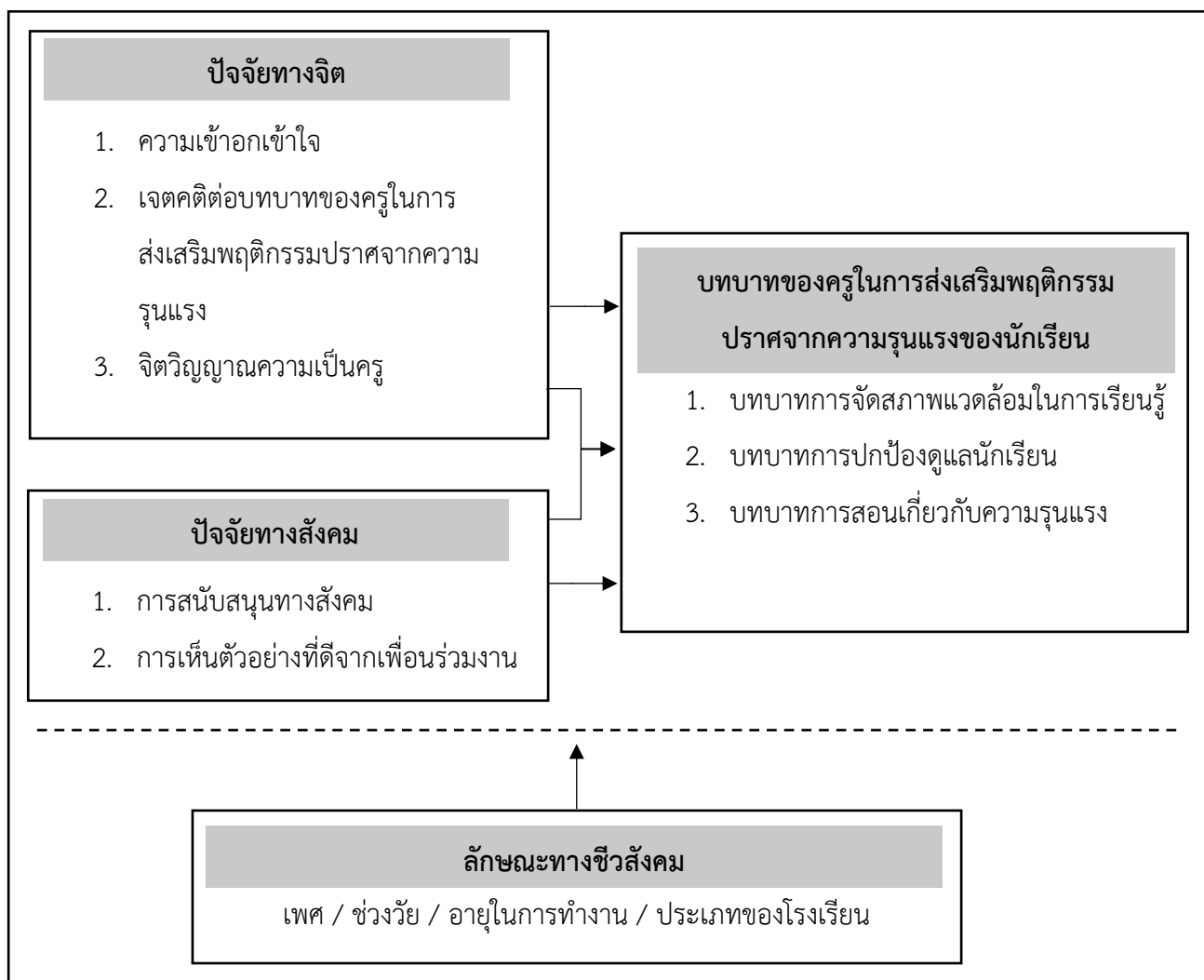
พฤติกรรมของนักเรียน เป็นต้น จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าผู้ที่เห็นตัวอย่างที่ดีจากเพื่อนร่วมงาน มักจะมีพฤติกรรมที่ได้รับอิทธิพลจากตัวแบบ เช่น พฤติกรรมการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ (Winitkitcharoen, 2012) และ พฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่ดี (Watthanachiwanopakorn, 2012)

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social cognitive theory) (Bandura, 1986) และทฤษฎีบทบาท (Mead, 1934) ที่อธิบายสาเหตุการเกิดพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีผลอันเนื่องมาจากปัจจัยทางจิตและสังคม ตามแนวคิดพฤติกรรมศาสตร์ เป็นหลักในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยที่แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ การวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย



สมมติฐานการวิจัย

1. ครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูมาก และได้รับการสนับสนุนทางสังคมมาก จะแสดงบทบาทในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนมากกว่าครูกลุ่มอื่น
2. ตัวแปรทางจิต คือ ความเข้าใจ เจตคติต่อบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรง และจิตวิญญาณความเป็นครู และตัวแปรทางสังคม การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นตัวอย่างที่ดีจากเพื่อนร่วมงาน สามารถร่วมกันทำนายบทบาทในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นครูมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพฯ กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1970) โดยมีความเชื่อมั่นอยู่ที่ร้อยละ 95 และสัดส่วนความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้นเท่ากับร้อยละ 5 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์จากครูที่ปฏิบัติการสอนในปีการศึกษา 2564 จากโรงเรียนในกรุงเทพฯ 3 สังกัด คือ 1) โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) 2) โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 3) โรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัย

เครื่องมือการวิจัย

แบบสอบถามบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนในเขตกรุงเทพฯ ประกอบไปด้วย 9 ตอน คือ 1) กลุ่มตัวแปรทางจิต จำนวน 3 ตอน (ความเข้าใจ เจตคติต่อบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรง จิตวิญญาณความเป็นครู) 2) กลุ่มตัวแปรทางสังคม จำนวน 2 ตอน (การสนับสนุนทางสังคม การเห็นตัวอย่างที่ดีจากเพื่อนร่วมงาน) 3) กลุ่มตัวแปรตาม จำนวน 3 ตอน (บทบาทการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียน บทบาทการปกป้องดูแลนักเรียน และบทบาทการสอนเกี่ยวกับความรุนแรง) และแบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคม (เพศ ช่วงวัย อายุงาน และ โรงเรียนที่สังกัด) จำนวน 1 ตอน ตอนที่ 1 – 8 เป็นแบบวัดที่ประกอบด้วยข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 6 ระดับตั้งแต่ ไม่จริงเลย ถึง จริงที่สุด การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ซึ่งเป็นอาจารย์ที่เชี่ยวชาญในสาขาพฤติกรรมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาโดยรวมที่ .927

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางเพื่อทดสอบสมมติฐาน (Two-way ANOVA)

จริยธรรมในการวิจัย

คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รับรองเมื่อ 17 พ.ย. 2564 หมายเลข SWUEC-G- 435/2564E

ผลการวิจัย

แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง และ 2) ผลการทำนาย
บทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียน โดยใช้ปัจจัยทางจิต และสังคมเป็น
ตัวทำนาย และ 3) ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจาก
ความรุนแรงของนักเรียนตามระดับการสนับสนุนทางสังคม และจิตวิญญาณความเป็นครูที่แตกต่างกัน

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างครูระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพฯ จำนวน 400 คน พบว่า ครูส่วนใหญ่เป็น
เพศหญิงจำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 รองลงมาคือครูเพศชายจำนวน 133 คน ร้อยละ 33.3 และครูเพศ
LGBTQ+ จำนวน 54 คน ร้อยละ 13.5 อยู่ในช่วงวัย 22 – 41 ปี (Gen Y) จำนวน 327 คน ร้อยละ 81.8 รองลงมา
คือ ช่วงวัย 42 – 57 ปี (Gen X) จำนวน 56 คน ร้อยละ 14.0 ช่วงวัย 58 ปี ขึ้นไป (Gen baby boomer) จำนวน
11 คน ร้อยละ 2.8 และต่ำกว่า 22 ปี (Gen Z) จำนวน 6 คน ร้อยละ 1.5 ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุงาน 1 - 5 ปี จำนวน
204 คน ร้อยละ 51.0 รองลงมาคือ 10 ปี ขึ้นไปจำนวน 99 คน ร้อยละ 24.8 และ 6 - 10 ปี จำนวน 97 คน
ร้อยละ 24.3 เมื่อจำแนกตามประเภทโรงเรียนพบว่าส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน จำนวน 211 คน ร้อยละ 52.8 รองลงมาเป็นโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัย จำนวน 108 คน ร้อยละ 27.0
และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 80 คน ร้อยละ 20.0

ส่วนที่ 2 ผลการทำนายบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียน โดยใช้ปัจจัยทางจิต และสังคมเป็นตัวทำนาย

พบว่า ปัจจัยทางจิตและสังคมสามารถทำนายบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความ
รุนแรงของนักเรียน รายด้าน 3 ด้าน คือ บทบาทการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ บทบาทการปกป้องดูแล
นักเรียน และ บทบาทการสอนเกี่ยวกับความรุนแรง

เมื่อนำคะแนนบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนมาวิเคราะห์
ถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้น โดยมีตัวทำนายชุดที่ 1 คือ ชุดปัจจัยทางจิต คือ ประกอบไปด้วย 3 ตัวแปร คือ ความ
เข้าอกเข้าใจ เจตคติต่อบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรง และ จิตวิญญาณความเป็น
ครู ผลการวิเคราะห์ (ตาราง 1) พบว่าปัจจัยทางจิตทั้ง 3 ตัว สามารถทำนายบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรม
ปราศจากความรุนแรงของนักเรียนได้ 55.8% โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อยคือ จิตวิญญาณ
ความเป็นครู ($\beta = .45$) และความเข้าอกเข้าใจ ($\beta = .38$) ซึ่งหมายความว่า ครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูมาก
และความเข้าอกเข้าใจมาก เป็นผู้มีบทบาทในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนมากด้วย

ตาราง 1

ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจการทำนายเพื่อค้นหาตัวทำนาย และปริมาณการทำนาย บทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียน ทั้งด้านรวม และรายด้าน 3 ด้าน

กลุ่ม	จำนวน	ชุด 1 ปัจจัยทางจิต (1-3)			ชุด 2 ปัจจัยทางสังคม (4-5)			ชุด 3 ปัจจัยทางจิตและปัจจัยทางสังคม (1-5)		
		% ทำนาย	ตัว ทำนาย	ค่าเบต้า (β)	%ทำนาย	ตัว ทำนาย	ค่าเบต้า (β)	% ทำนาย	ตัว ทำนาย	ค่าเบต้า (β)
รวม	400	55.8	C, A	3,1	.45, .38	D, E	.46, .17	79.1	C, A, D, B	.39, .29, .22, .10
ชาย	133	69.2	C, A	3,1	.44, .34	D, E	.31, .24	55.3	C, D, A	.42, .29, .25
หญิง	213	75.0	C, A	3,1	.69, .65	D, E	.53, .18	82.2	C, D, A, E	.39, .27, .24, .16
LGBTQ+	54	89.3	A, C	1,3	.85, .80	E	.61	89.3	C, A	.59, .37
22 – 41 ปี (Gen Y)	327	74.2	C, A					78.7		
42 – 57 ปี (Gen X)	56	76.7	C, A	3,1	.46, .36	D, E	.42, .20	79.5	C, A, D, E	.40, .28, .21, .11
58 ปี ขึ้นไป (Gen Baby Boomer)	11	83.4	A	3,1	.47, .37	D	.52	83.4	C, D, A	.40, .32, .23
อายุนาน 1 - 5 ปี	204	75.8	C, A	1	.83	D	.67	78.9	A	.83
อายุนาน 6 - 10 ปี	97	67.3	A, C	3,1	.55, .28	D	.57	74.1	C, D, A	.48, .25, .22,
อายุนาน 10 ปี ขึ้นไป	99	79.0	A, C	3,1	.52, .24	D, E	.34, .25	72.1	C, D, A	.41, .33, .23
โรงเรียน สพฐ.	212	71.7	A, C	3, 1	.46, .38	D, E	.46, .30	77.8	C, A, D, E	.34, .29, .23, .18
โรงเรียนเอกชน	80	74.3	C, A	1,3	.40, .40	D	.56	80.0	A, D, C	.33, .33, .33
โรงเรียน มหาวิทยาลัย	108	80.3	C, A	3,1	.38, .44	D, E	.50, .23	81.6	A, C, D, E	.36, .24, .21, .19

หมายเหตุ: A คือ ความเข้าใจ B คือ เจตคติต่อบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรง C คือ จิตวิญาณความเป็นครู D คือ การสนับสนุนทางสังคม E คือ การเห็นตัวอย่างที่ดีจากเพื่อนร่วมงาน

จากตารางพบว่า บทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรง พบว่าในกลุ่มรวม ร้อยละในการทำนาย 79.1 ตัวแปรที่สำคัญ ได้แก่ จิตวิญาณความเป็นครู ($\beta = .39$) การสนับสนุนทางสังคม ($\beta = .22$) เจตคติต่อบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรง ($\beta = .29$) ความเข้าใจ ($\beta = .10$)

เมื่อพิจารณาในกลุ่มย่อย กลุ่มชาย ร้อยละในการทำนาย 55.3 ตัวแปรที่สำคัญ ได้แก่ จิตวิญาณความเป็นครู ($\beta = .42$) การสนับสนุนทางสังคม ($\beta = .29$) เจตคติต่อบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรง ($\beta = .16$) กลุ่มหญิง ร้อยละในการทำนาย 82.2 ตัวแปรที่สำคัญ ได้แก่ จิตวิญาณความเป็นครู

($\beta = .39$) การสนับสนุนทางสังคม ($\beta = .27$) เจตคติต่อบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรง ($\beta = .24$) การเห็นตัวอย่างที่ดีจากเพื่อนร่วมงาน ($\beta = .25$) กลุ่ม LGBTQ+ ร้อยละในการทำนาย 89.3 ตัวแปรที่สำคัญ ได้แก่ ความเข้าอกเข้าใจ ($\beta = .37$) จิตวิญญาณความเป็นครู ($\beta = .59$)

กลุ่ม Gen Y ร้อยละในการทำนาย 78.7 ตัวแปรที่สำคัญ ได้แก่ จิตวิญญาณความเป็นครู ($\beta = .40$) การสนับสนุนทางสังคม ($\beta = .21$) จิตวิญญาณความเป็นครู ($\beta = .28$) การเห็นตัวอย่างที่ดีจากเพื่อนร่วมงาน ($\beta = .11$) กลุ่ม Gen X ร้อยละในการทำนาย 79.5 ตัวแปรที่สำคัญ ได้แก่ จิตวิญญาณความเป็นครู ($\beta = .40$) ความเข้าอกเข้าใจ ($\beta = .37$) การสนับสนุนทางสังคม ($\beta = .27$) กลุ่ม Gen Baby Boomer ร้อยละในการทำนาย 83.4 ตัวแปรที่สำคัญ ได้แก่ จิตวิญญาณความเป็นครู ($\beta = .83$)

กลุ่มอายุงาน 1 - 5 ปี ร้อยละในการทำนาย 78.9 ตัวแปรที่สำคัญ ได้แก่ จิตวิญญาณความเป็นครู ($\beta = .48$) การสนับสนุนทางสังคม ($\beta = .25$) เจตคติต่อบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรง ($\beta = .22$) กลุ่มอายุงาน 6 - 10 ปี ร้อยละในการทำนาย 74.1 ตัวแปรที่สำคัญ ได้แก่ จิตวิญญาณความเป็นครู ($\beta = .23$) การสนับสนุนทางสังคม ($\beta = .33$) เจตคติต่อบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรง ($\beta = .41$) กลุ่มอายุงาน 10 ปี ขึ้นไป ร้อยละในการทำนาย 72.1 ตัวแปรที่สำคัญ ได้แก่ จิตวิญญาณความเป็นครู ($\beta = .34$) การสนับสนุนทางสังคม ($\beta = .23$) เจตคติต่อบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรง ($\beta = .29$) การเห็นตัวอย่างที่ดีจากเพื่อนร่วมงาน ($\beta = .18$)

กลุ่มโรงเรียนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ร้อยละในการทำนาย 77.8 ตัวแปรที่สำคัญ ได้แก่ ความเข้าอกเข้าใจ ($\beta = .33$) การสนับสนุนทางสังคม ($\beta = .33$) จิตวิญญาณความเป็นครู ($\beta = .33$) กลุ่มโรงเรียนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ร้อยละในการทำนาย 80.0 ตัวแปรที่สำคัญ ได้แก่ จิตวิญญาณความเป็นครู ($\beta = .24$) การสนับสนุนทางสังคม ($\beta = .21$) เจตคติต่อบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรง ($\beta = .36$) การเห็นตัวอย่างที่ดีจากเพื่อนร่วมงาน ($\beta = .19$) กลุ่มโรงเรียนมหาวิทยาลัย (กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และ นวัตกรรม) ร้อยละในการทำนาย 81.6 ตัวแปรที่สำคัญ ได้แก่ จิตวิญญาณความเป็นครู ($\beta = .30$) การสนับสนุนทางสังคม ($\beta = .17$) เจตคติต่อบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรง ($\beta = .48$)

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนตามระดับการสนับสนุนทางสังคม และจิตวิญญาณความเป็นครู ที่แตกต่างกันในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย

จากตารางการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนที่มีต่อการสนับสนุนทางสังคม และจิตวิญญาณความเป็นครู ตัวแปรด้านจิตวิญญาณความเป็นครู และการสนับสนุนทางสังคม สามารถอธิบายความแปรปรวนของบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรม

ตาราง 2

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนตามระดับการสนับสนุนทางสังคม และจิตวิญญาณความเป็นครู ที่แตกต่างกัน

กลุ่ม	จำนวนคน	ค่า F			
		จิตวิญญาณ ความเป็นครู (ก)	การสนับสนุน ทางสังคม (ข)	ก x ข	% ทำนาย
รวม	400	103.296**	83.081**	9.484**	40.3
ชาย	133	30.316**	18.172**	.930	34.0
หญิง	213	55.769**	51.883**	8.763**	44.2
LGBTQ+	54	17.853**	14.674**	.748	47.5
ต่ำกว่า 22 ปี (Gen Z)	6	1.400	-	-	25.9
22 – 41 ปี (Gen Y)	327	88.324**	65.985**	7.538**	40.2
42 – 57 ปี (Gen X)	56	8.639**	7.435**	3.441	36.3
58 ปี ขึ้นไป (Gen Baby Boomer)	11	.142	7.614*	-	74.2
อายุงาน 1 - 5 ปี	204	55.435**	36.742**	3.496	40.2
อายุงาน 6 - 10 ปี	97	17.271**	29.751**	.633	39.0
อายุงาน 10 ปี ขึ้นไป	99	35.190**	20.183**	7.193**	48.2
โรงเรียน สพฐ.	212	45.517**	57.021**	3.878	41.7
โรงเรียน เอกชน	80	35.052**	20.021**	1.131	49.0
โรงเรียน มหาวิทยาลัย	108	29.163**	11.838**	4.283*	39.3

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปราศจากความรุนแรงของนักเรียนได้ร้อยละ 40.3 โดยบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนแปรปรวนไปตามผลปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่างจิตวิญญาณความเป็นครู และการสนับสนุนทางสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1) ครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูมาก มีการสนับสนุนทางสังคมมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 142.154) มีบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนมากกว่า ครูที่มีการสนับสนุนทางสังคมน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 135.855)

1.2) ครูที่มีการสนับสนุนทางสังคมมาก มีจิตวิญญาณความเป็นครูมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 142.154) มีบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนมากกว่า ครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 134.761)

1.3) ครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูมากและมีการสนับสนุนทางสังคมมากพร้อมกัน 2 ด้าน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 142.154) มีบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนมากกว่า ครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูและการสนับสนุนทางสังคมน้อยพร้อมกัน 2 ด้าน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 122.032)

1.4) บทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนแปรปรวนไปตามระดับจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างมีนัยยะทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่า ครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูในกลุ่มสูง (139.005) จะมีบทบาทในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนมากกว่ากลุ่มที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูต่ำ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 128.396) 1.5) บทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนแปรปรวนไปตามระดับการสนับสนุนทางสังคมอย่างมีนัยยะทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่า ครูที่มีการสนับสนุนทางสังคมในกลุ่มสูง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 138.457) จะมีบทบาทในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนมากกว่ากลุ่มที่มีการสนับสนุนทางสังคมต่ำ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 128.944)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรทางจิตสังคมสามารถทำนายทำนายบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียน จากข้อค้นพบมีประเด็นอภิปรายผลการวิจัย 3 ประเด็น ดังนี้

1) บทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรง แปรปรวนตามปฏิสัมพันธ์แบบสามทางระหว่างตัวแปร 3 ตัว เฉพาะในกลุ่มครูเพศหญิง แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่างความเข้าใจ และเจตคติต่อบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรง ในกลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มครูหญิง แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่างความเข้าใจ และจิตวิญญาณความเป็นครู ในกลุ่มครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่างเจตคติต่อบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรง และจิตวิญญาณความเป็นครู ในกลุ่มครูที่อายุงาน 1 – 5 ปี พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 3 ตัว ในกลุ่มครูเพศหญิง แต่พบปฏิสัมพันธ์แบบสองทางของตัวแปรทางจิต 2 ตัวแปร ในหลาย ๆ กลุ่มลักษณะทางชีวสังคมที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) (Bandura, 1986) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมของมนุษย์นั้นเกิดขึ้นจากการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจากปฏิสัมพันธ์ของบุคคลนั้นกับสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chalermroj (2016) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาองค์ประกอบและตัวแปรเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการจัดการชั้นเรียนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพของครูระดับประถมศึกษาที่สอนในชั้นเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพฯ พบว่าตัวแปรความเข้าใจ (Empathy) เป็นตัวทำนายที่สำคัญในการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ Namuang (2015) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการทำงานอย่างเป็นกัลยาณมิตรของครูในปทุมธานี พบว่า เจตคติของครูต่อพฤติกรรม

การทำงานอย่างเป็นกัลยาณมิตรสามารถทำนายพฤติกรรมการทำงานอย่างเป็นกัลยาณมิตรได้ และตัวแปรจิตวิญญาณความเป็นครูสอดคล้องกับงานวิจัยของ Krmrarwy (2017) ที่ศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตวิญญาณความเป็นครู พบว่าจิตวิญญาณความเป็นครูส่งผลเชิงบวกต่อการรู้หน้าที่ ความรัก และเมตตาช่วยเหลือศิษย์ และความเข้าใจเคารพเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

2) ครูที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมมากมีบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนมากกว่าครูที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมน้อยกว่า ผลแบบนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และอีก 12 กลุ่มย่อยคือ กลุ่มเพศ ได้แก่ ชาย หญิง และ LGBTQ+ กลุ่ม Gen Y, Gen X และ Gen Baby Boomer กลุ่มอายุงาน ได้แก่ 1 - 5 ปี, 6 - 10 ปี และ 10 ปี ขึ้นไป และ กลุ่มประเภทของโรงเรียน ได้แก่ กลุ่มสพฐ. กลุ่มสช. และ กลุ่มอว. สอดคล้องกับงานวิจัยที่ใกล้เคียงของของ Namuang (2015) 8) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานกัลยาณมิตรของครู ผลการศึกษาพบว่า ครูที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมสูงจะมีพฤติกรรมการทำงานอย่างเป็นกัลยาณมิตรมากกว่าครูที่มีลักษณะอื่น

3) บทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่างตัวแปรอิสระ 2 ตัว คือ ครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูมาก และครูที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมมาก แสดงบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนมากกว่าครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูน้อยกว่า และกลุ่มครูที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมน้อยกว่า ตัวแปรปัจจัยทางจิต และสังคมมีความเกี่ยวข้องกับบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียน สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social cognitive theory) ของ Bandura (1986) ที่กล่าวว่าพฤติกรรมของมนุษย์ เกิดขึ้นจากการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจากปฏิสัมพันธ์ของบุคคลนั้นกับสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอ ซึ่งแนวความคิดนี้เชื่อว่า พฤติกรรมมนุษย์มีสาเหตุจากหลายเงื่อนไข ทั้งปัจจัยทางจิต เช่น ตัวแปรจิตวิญญาณความเป็นครู และตัวแปรทางสังคม คือ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมทำให้ครูเกิดบทบาทในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียน ทั้งยังสอดคล้องกับทฤษฎีบทบาท (Role theory) (Mead, 1934) ที่กล่าวว่าบุคคลจะเรียนรู้บทบาทของผู้อื่นและนำมาเรียนรู้ปรับเป็นบทบาทของตนเอง และสามารถทำการตอบสนองต่อปฏิสัมพันธ์ของผู้อื่นได้ นั่นคือ การเรียนรู้ความคาดหวังของสังคมต่อจิตวิญญาณความเป็นครู แล้วนำมาปรับเป็นบทบาทของตนเอง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Krmrarwy (2017) ที่พบว่าจิตวิญญาณความเป็นครูส่งผลเชิงบวกต่อการรู้หน้าที่ ความรัก และเมตตาช่วยเหลือศิษย์ และความเข้าใจเคารพเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น พบความสัมพันธ์มีนัยสำคัญที่ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lei et al. (2018) ที่พบว่า ครูที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอารมณ์ทางวิชาการของนักเรียน ทั้งยังพบว่าการสนับสนุนครูช่วยเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูที่สนับสนุนนักเรียนแสดงความห่วงใยนักเรียน นักเรียนมักจะตอบสนองต่อข้อกังวลของครู และเคารพครูโดยปฏิบัติตามบรรทัดฐานของห้องเรียนมากกว่าครูที่ใช้วิธีการลงโทษอย่างรุนแรง และพบในงานวิจัยของ Cordova (2019) ว่า หากครูได้รับการสนับสนุน

ทางสังคมที่ดีจากเพื่อนร่วมงานก็จะสามารถรับมือกับความรุนแรงสามารถสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกในชั้นเรียน และรับมือความเครียดที่เกิดจากการสอนได้ดี และงานวิจัยของ Coyle (2022) พบว่า หากครูได้รับการสนับสนุนทางสังคมจะช่วยทำให้นักเรียนรับรู้ได้ถึงบรรยากาศที่ปลอดภัยในโรงเรียน และช่วยปกป้องนักเรียนที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงในโรงเรียน จากผลการวิจัย ตัวแปรจิตวิญญาณความเป็นครู และการสนับสนุนทางสังคม ช่วยให้ครูได้เกิดความมั่นใจในบทบาทของตนประกอบกับการมีจิตวิญญาณความเป็นครูที่สูง และเมื่อได้รับการสนับสนุนทางสังคมอย่างสูงด้วย จึงช่วยให้ครูมีแนวโน้มแสดงบทบาทในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงมากกว่าครูกลุ่มที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูน้อย และได้รับการสนับสนุนทางสังคมน้อยกว่า

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1) จากผลการค้นหาตัวทำนายที่สำคัญของปัจจัยทางจิต และสังคม ที่มีต่อบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนในเขตกรุงเทพฯ พบว่า ตัวแปรความเข้าใจ และจิตวิญญาณความเป็นครูเป็นตัวทำนายที่สำคัญกับกับบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรง อาจจะต้องส่งเสริมให้ครูตระหนักในการเรียนรู้ฝึกฝนทักษะความเข้าใจ และการตระหนักถึงจิตวิญญาณความเป็นครูเพื่อให้ครูได้แสดงบทบาทในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงได้อย่างต่อเนื่องต่อไป

2) จากผลการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 2 ตัว คือ จิตวิญญาณความเป็นครู และการสนับสนุนทางสังคม พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิตวิญญาณความเป็นครู และการสนับสนุนทางสังคม ที่ส่งผลต่อบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ครูได้เกิดการสนับสนุนระหว่างกัน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอาจจะสำรวจความต้องการเพื่อสนับสนุนครูในทุก ๆ มิติ

ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาการวิจัย

1) จากผลการวิจัยทำให้ทราบปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อบทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมปราศจากความรุนแรงของนักเรียนในเขตกรุงเทพฯ ผู้วิจัยเห็นว่าควรศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเพื่อกออกแบบโปรแกรมในการพัฒนาตัวแปรทางจิตของครู เช่น ความเข้าใจ และจิตวิญญาณความเป็นครู โดยเฉพาะความเข้าใจที่มีต่อนักเรียน ที่อาจจะมีความแตกต่างระหว่างช่วงวัยที่เป็นอุปสรรคของความเข้าใจระหว่างกัน

2) จากข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ในส่วนตัวแปรจิตวิญญาณความเป็นครู ในข้อคำถามที่ 4.3 ที่ถามว่า “แม้จะใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้องแต่ถ้าทำด้วยความปรารถนาดีต่อนักเรียนฉันคิดว่าสามารถทำได้” กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้ตอบจริงที่สุด มากกว่า ร้อยละ 50 ผู้วิจัยเห็นว่าควรทำวิจัยในเชิงลึกเพื่อหาคำตอบว่า เพราะเหตุใด คุณครูจึงมีแนวคิดดังกล่าว เนื่องจาก การใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้องแม้จะหวังดีกับนักเรียนอาจจะส่งผลกระทบในทางลบกับนักเรียนได้

เอกสารอ้างอิง

- Archacharoen, R. (2001). *kānsuksā chētakhati khōṅg khru tō kān thārunnakam dek lāe botbāt nai kān pōṅkan lāe chuāilūā khōṅg khru rōṅgrān prathom suksā sangkat Krung Thēp Mahā Nakhōṅ* [A study of teachers' attitudes towards child abuse and its role in prevention. and help of primary school teachers under Bangkok] [Master's thesis, Srinakharinwirot University]. Srinakharinwirot University Institutional Repository.
- Bandura, A. (1986). *Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory*. Prentice-Hall.
- Chalermroj, B. (2016). *kānsuksā 'ongprakōp lāe tuāprāe chōēng sāhēt khōṅg phruttikam kānchātkaṅ chan rān rūām yāṅg mī prasitthiphāp khōṅg khru radap prathom suksā thī sōṅ nai chan rān rūām khōṅg rōṅgrān nai sangkat Krung Thēp Mahā Nakhōṅ* [A Study of Factor Structure and Antecedent of Effective Classroom management Behavior of Teacher in Inclusive Classroom Elementary in school under the Bangkok Matropolitant] [Doctoral dissertation, Srinakharinwirot University]. Srinakharinwirot University Institutional Repository.
- Coyle, S., Weinreb, K. S., Davila, G., & Cuellar, M. (2022). Relationships matter: The protective role of teacher and peer support in understanding school climate for victimized youth. *Child & Youth Care Forum*, 51(1), 181–203. <https://doi.org/10.1007/s10566-021-09620-6>
- De Cordova, F., Berlanda, S., Pedrazza, M., & Fraizzoli, M. (2019). Violence at school and the well-being of teachers: The importance of positive relationships. *Frontiers in psychology*, 10, 1807.
- Department of Mental Health. (2020). *Bullying behavior*. <https://mgronline.com/qol/detail/9630000002621>
- Department of Right and Liberties Protection. (2015). *Handbook on national human right plans of action*. <https://asdd.mol.go.th/>
- Ditphokinsakul, C. (2020). *kānsuksā 'itthiphon khōṅg patchai chōēng sāhēt lāe nāēthāṅg kān songsoēm 'attalak wichāchīp khru khōṅg khru phū chuāi sangkat Krung Thēp Mahā Nakhōṅ: kānwichai phasomphasān withī bāep 'athibāi tām kān wēlā*. [A Study of Causal Relationship of Factors Affecting Teaching Profession Identity of Teacher Assistant under the Bangkok Metropolitan Administration] [Master's thesis, Srinakharinwirot University]. Srinakharinwirot University Institutional Repository.

- Jeamsawat, A. (2012). *‘atta manō that kañ sanapsanun thaṅ sangkhom kap næōnōmkānchai phruttikam khwāmrunræṅ nai dek: koṛanī suksā nakriān klum siāṅ thī kamlang suksā yū nai radap matthayommasuksā tōṅ plaī rōṅgrīān ‘ēkkachon khēt Dusit pīkānsuksā sōṅphanhārōjīhāsipsī* [Autonomy, social support and the tendency to use violent behavior among children: a case study of high-risk students studying in the upper secondary Private School, Dusit District, Academic Year 2011] [Master’s thesis, Thammasat University]. Thammasat University.
- Krmrarwy, P. (2017). A Causal Model of Factors Affecting to Teacher Spirituality. *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 10(3).
- Lei, H., Cui, Y., & Chiu, M. M. (2018). The relationship between teacher support and students' academic emotions: A meta-analysis. *Frontiers in psychology*, 8, 2288.
- Luecha, R. (2012). *botbat khōṅg khru sangkhommasuksā nai kānphatthanā phruttikam prachāthipatai khōṅg nakriān matthayommasuksā nai rōṅgrīān prachāthipatai tuāyāṅ* [Roles of Social Studies Teachers in Developing Democratic Behaviors of Secondary school Students on Democratic model schools] [Master’s thesis, Chulalongkorn University]. Chulalongkorn University.
- Mead, G. H. (1934). *Mind, Self, and Society*. University of Chicago Press.
- Ministry of Education. (2020). *Case study of child violence*. <https://www.bbc.com/thai/thailand-45837661>
- Namuang, R. (2015). *patchai thaṅ chit sangkhom thī kiēokhōṅg kap phruttikam kānthamngān yāṅ pen kanlayānamit khōṅg khārāṭchakān khru samnakngān khēt phūnthī kānsuksā matthayommasuksā Pathum Thani* [Psychosocial Factors Related to the Working Behavior with Kalayamamitra of Teachers under Pathumthani Secondary Education Service Area] [Master’s thesis, Srinakharinwirot University]. Srinakharinwirot University Institutional Repository.
- Office of the Prime Minister. (2017). *The national economic and social development plan*. https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422

- Pansila, V. (1999). *kaṇ thaīthōt thāng sangkhom nai kānthamngān chītlikot læ kānraprū kiēokap botbat thī samphan kap phruttikam kānthamngān khōng bukkhalakōṇ sāthāranasuk radap tambon nai phak nua khōng prathet Thai* [Social Transmission at Work Mentality and Perception about the role in relation to Working behavior of health personnel at sub-district level, northern region in Thailand] [Doctoral dissertation, Srinakharinwirot University]. Srinakharinwirot University Institutional Repository.
- Plan International. (2016). *Plan international worldwide annual review 2016*. Plan International International Headquarters.
- Soadmanee, O. (2006). *patchai dan chit sangkhom læ khwām suk thī kiēokap phruttikam kānthamngān khōng khru nai radap prathom suksa læ matthayommasuksa* [Psychosocial and happiness factors related to teacher's working behavior in primary and secondary school social Correlates of Academic and Virtue Oriented Behaviors of Undergraduate Students] [Master's thesis, Srinakharinwirot University]. Srinakharinwirot University Institutional Repository.
- Suepheng, P. (2019). *næothāng kānchatkān suksa santi suksa phua lot khwāmrunræng nai sathan suksakhan phunthan* [The Guidelines for Managing Peace Education for reduce Violence in Basic Education Schools] *Journal of Education Naresuan University*, 21(2), 225-238.
- UNESCO. (2017a). *School Violence and Bullying: Global Status Report*. The United Nations Educational.
- UNESCO. (2017b). *UNESCO moving forward the 2030 Agenda for Sustainable Development*. The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.
- UNICEF. (2019). *Regular resources 2019 report*. House.
- Wattanachiwanopakorn, W. (2012). *patchai choeng het thāng chit læ sangkhom thī*.
- Winitkitcharoen, P. (2012). *patchai thāng chit sangkhom læ khwāmkhriat thī kiēokhōng kap phruttikam tham ngān sūpsuan yāng mī prasitthiphap* [Psychosocial factors and stress at work related to the investigation efficiency of police investigation of metropolitan] [Master's thesis, Srinakharinwirot University]. Srinakharinwirot University Institutional Repository.
- Yamane, T. (1970). *Statistics: an introductory analysis*. Harper & Row.
- Yavuzer, Y. (2012). *Teachers' responsibilities in preventing school violence: A case study in Turkey*. *Educational Research and reviews*, 7(17), 362-371.